

A kémcsőtől a terápiás áttörésig: a molekuláris orvostudomány forradalma

A szolid daganatok molekuláris diagnosztikája és új személyre szabott terápiái

Dr. Patócs Attila, az MTA doktora (Országos Onkológiai Intézet)

A molekuláris genetikai diagnosztikai módszerek a szolid (szilárd szöveti) daganatos betegek kb. felében igazolnak olyan genetikai eltéréseket, amelyek a daganatos terápia alapjául szolgálnak. A napi klinikai gyakorlatban különböző típusú és méretű génpanelek a daganatok típusától függően kerülnek alkalmazásra. Az előadás bemutatja az új generációs szekvencia-meghatározáson alapuló módszereket és ezek klinikai alkalmazhatóságát, kitérve a teljeskörű genetikai tesztelés és a nagy átteresztőképességű módszerek (teljes exom, teljes genom) szerepére az onkológiai betegek kivizsgálásában.

Roszzindulatú vérképzőszervi betegségek molekuláris alapjai és az ezekre épülő új terápiák

Dr. Bödör Csaba, az MTA doktora (SE ÁOK Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet)

Az elmúlt évtizedekben forradalmi változások tanúi lehettünk a rosszzindulatú vérképzőszervi (hematológiai) betegségek diagnosztikája és kezelése terén. A technológiák robbanásszerű fejlődésével párhuzamosan exponenciálisan nőtt az onkohematológiai kórképek kialakulásának hátterében azonosított genetikai eltérések tárháza. Mindez intenzív kutatásokat és gyógyszerfejlesztést eredményezett, aminek köszönhetően mára a hematológiai daganatos betegségek diagnosztikája és kezelése számos esetben a molekuláris biomarkerek vizsgálatára épül. Az elmúlt évek új eredményei a betegek jelentősen hosszabb várható túléléséhez vezettek. Az előadás néhány példán keresztül mutatja be az onkohematológia legjelentősebb sikereit a molekuláris diagnosztika, precíziós rizikóbecslés és a személyre szabott terápia területéről.

A CFTR molekuláris működésének megértésére épülő áttörő új terápiák

Dr. Csanády László, az MTA doktora (SE ÁOK Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézet)

A CFTR egy hámsejtek felszínén kifejeződő anioncsatorna, amely kulcsszerepet játszik a só-víz egyensúly fenntartásában a tüdő, a bél, és számos mirigy hámfelszínein. Mutációi a súlyos, több szervrendszert károsító cisztás fibrózis kórkép kialakulását okozzák, amely még a 20. század második felében is korai gyermekkori halálozáshoz vezetett. 1989-ben történt klónozása óta a CFTR fehérje részletes alap kutatások célpontjává vált, amelyek tisztázták a csatorna szerkezetét, működési mechanizmusát, szabályozását, illetve a különböző mutációk molekuláris patomechanizmusát. Ezen eredményekre építve mára sikerült olyan gyógyszereket kifejleszteni, amelyek jelentős mértékben javítják a betegek többségének életkilátásait és életminőségét.

Gyulladásos bőrbetegségek új terápiás megközelítései és azok molekuláris alapjai

Dr. Szegedi Andrea, az MTA doktora (DE ÁOK Bőrgyógyászati Klinika)

A gyulladásos bőrbetegségek, köztük például a pikkelysömör vagy az atópiás dermatitis gyakori, súlyos és hosszan tartó betegségek, melyek jelentősen rontják az érintett betegek életminőségét. Az elmúlt évtizedek immunológiai kutatásai lehetővé tették a gyulladás molekuláris szintű mechanizmusainak a megértését, ezen belül is az immunsejtek együttműködését koordináló úgynevezett citokinek (pl. TNF, interleukinek) azonosítását. A folyamatok megértése lehetővé tette a citokinek blokkoló terápiás antitestek, valamint a citokinek felismerő fehérjék sejtben belüli jelátvitelét gátló molekulák kifejlesztését. Ezek a gyógyszerek drámai javulást eredményeztek a pikkelysömör és az atópiás dermatitis terápiájában.

A csontanyagcsere megértésére épülő új terápiás megközelítések

Dr. Lakatos Péter, az MTA doktora (SE ÁOK Belgyógyászati és Onkológiai Klinika)

A csontritkulás az öregedő társadalom jelentős részét érintő súlyos megbetegedés. Az elmúlt évtizedekben sikerült megérteni a csontépítés és csontbontás egyensúlyát biztosító alapvető folyamatokat. Ennek köszönhetően sikerült kifejleszteni a csontlebontást gátló biszfoszfonátokat, a csontfaló sejtek aktivációjának megismerésével pedig lehetőség nyílt a csontvesztés terápiás antitest (denosumab) általi gátlására. A parathormon hatásának háttérében álló élettani mechanizmusok felfedezése alkalmat teremtett új csontépítő kezelések (pl. teriparatid) bevezetésére. A sclerostin és a Wnt jelátviteli rendszer felfedezése további, még hatékonyabb csontfelépítő terápiák (pl. romosozumab) kifejlesztését tette lehetővé. Mindezek jelentős mértékben javították a csontritkulás lefolyását.